

Propranolol

Propranolol is sinds 1965 internationaal op de markt. Het is op recept verkrijgbaar als het merkloze Propranolol in tabletten en capsules.

1. Wat doet propranolol en waarbij wordt het gebruikt?

Propranolol behoort tot de groep geneesmiddelen die **bètablokkers** worden genoemd. Het verlaagt de bloeddruk, vertraagt de hartslag en vermindert de zuurstofbehoefte van het hart.

Artsen schrijven het voor bij de volgende aandoeningen.

Hoge bloeddruk

Als de bloeddruk verhoogd is, stroomt het bloed te krachtig door de vaten. Dit is schadelijk voor de bloedvaten. Beschadigde bloedvaten geven kans op een beroerte (herseninfarct) en ernstige hartziekten. Door propranolol gaat het hart minder hard pompen en worden de bloedvaten wijder. Hierdoor daalt de bloeddruk. Mensen die met propranolol hun bloeddruk hebben verlaagd, blijken minder vaak te overlijden aan een beroerte of aan een hartziekte.

Na drie tot zes weken is het volledige effect van propranolol bereikt. Zelf merkt u niet veel van de werking van dit medicijn. U weet pas of het werkt bij een meting van uw bloeddruk. Toch is het belangrijk om propranolol elke dag in te nemen. Alleen dan kan propranolol de hart- en bloedvaten optimaal beschermen.

Klik voor meer informatie over geneesmiddelen bij [hoge bloeddruk](#)

Angina pectoris

Bij hartkramp komt er te weinig bloed in de hartspier. De hartspier krijgt hierdoor een tekort aan zuurstof. Dit zuurstofgebrek veroorzaakt aanvallen van pijn of benauwdheid op de borst.

Dit middel brengt de snelheid en de kracht waarmee het hart klopt terug tot een aanvaardbaar niveau. Hierdoor heeft het hart minder zuurstof nodig.

De werking begint één tot drie uur na inname en houdt ongeveer 24 uur aan. Het effect merkt u doordat u minder last heeft van pijn op de borst, bijvoorbeeld bij het traplopen. Dit betekent echter niet dat u meteen meer inspannende activiteiten mag gaan doen. Uw lichaam moet hier weer langzaam aan wennen. Overleg hierover met uw arts.

Klik voor meer informatie over geneesmiddelen bij [angina pectoris](#)

Hartritmestoornissen

Propranolol regelt de hartslag en heft verschillende stoornissen in het hartritme op. U merkt de werking doordat uw hartslag wat langzamer wordt. Dit effect begint binnen enkele uren na inname en houdt ongeveer 24 uur aan.

Klik voor meer informatie over geneesmiddelen bij [hartritmestoornissen](#)

Migraine

Bij migraineaanvallen heeft u last van bonzende hoofdpijn, meestal aan één kant van het hoofd. Ook zijn mensen met migraine vaak misselijk en overgevoelig voor licht en geluid. Een migraineaanval duurt meestal tussen de vier en zestien uur.

Als u meer dan twee aanvallen per maand heeft, kunt u medicijnen proberen die de aanvallen voorkomen. Propranolol is één van deze middelen. De precieze werking is niet bekend. Wel weten we dat propranolol de overdracht van prikkels remt die voor een migraineaanval kunnen zorgen. Ook zorgt propranolol voor minder aanmaak van stoffen die ontstekingsverschijnselen en pijn geven. Bij meer dan de helft van de gebruikers nemen de aanvallen af. Als u na drie maanden nog geen verbetering merkt, kunt u beter in overleg met uw arts een ander medicijn proberen.

Klik voor meer informatie over geneesmiddelen bij [migraine](#)

Essentiële tremor

Van ongewilde trilbewegingen, ernstig beven, kunt u veel last hebben. Als er geen oorzaak gevonden wordt, kan uw arts propranolol proberen. De precieze werking is niet bekend. Overmatige prikkels veroorzaken de trilbewegingen. Propranolol remt deze prikkels. Het effect begint na een halfuur en houdt enkele uren aan.

Angstgevoelens en gespannenheid

Propranolol wordt gebruikt bij ernstige examenvrees en plankenkoorts. Iedereen voelt spanning voor een examen of optreden. Uw hart gaat dan sneller kloppen, u transpireert en uw handen trillen. Dit is heel normaal en hoeft niet behandeld te worden. Pas als de spanning extreem is, kan behandeling met geneesmiddelen worden overwogen. Propranolol zorgt dat uw hartslag wat minder snel gaat en dat u minder trilt. Het werkt na ongeveer een halfuur en blijft enkele uren werken.

Klik voor meer informatie over geneesmiddelen bij [angstgevoelens en gespannenheid](#)

Schildklierwerking, te snelle

Als de schildklier te snel werkt, worden er te veel stoffen aangemaakt die het hart stimuleren. Hierdoor kunt u last krijgen van hartkloppingen en ritmestoornissen. Propranolol regelt de hartslag en heft stoornissen in het hartritme op. Propranolol vermindert daardoor symptomen van een te snelle schildklierwerking, maar heeft geen invloed op de schildklierwerking zelf.

De werking begint binnen 1 uur en houdt zes tot 24 uur aan.

Klik voor meer informatie over geneesmiddelen bij [schildklierwerking, te snelle](#)

Hartinfarct (hartaanval)

Een hartinfarct ontstaat als de hartspier zelf onvoldoende zuurstof krijgt, bijvoorbeeld doordat de kransslagaders om het hart vernauwd of verstopt zijn. Als gevolg van het

hartinfarct sterft een stukje weefsel van het hart af. Het hart zelf kan daardoor minder krachtig pompen. U kunt dan verschijnselen van hartfalen krijgen. Dit middel verbetert de werking van het hart. Mensen die propranolol na een hartinfarct gebruiken, blijken minder snel hartfalen te krijgen en minder snel te overlijden. Bovendien is de kans op een tweede hartinfarct ook kleiner. Mogelijk merkt u dat u minder vocht vasthoudt en minder snel moe bent. Het is belangrijk om propranolol elke dag in te nemen. Alleen dan kan het de hart- en bloedvaten optimaal beschermen.

Klik voor meer informatie over geneesmiddelen bij [hartinfarct \(hartaanval\)](#)

2. Op welke bijwerkingen moet ik letten?

Behalve het gewenste effect kan propranolol bijwerkingen geven. Dit is het geval bij ongeveer tien procent van de mensen. De belangrijkste bijwerkingen zijn de volgende.

- Sneller last van koude handen en voeten. Dit is het gevolg van de lagere bloeddruk. Het kan zijn dat u hier last van blijft houden zolang u het middel slikt. Zorg voor voldoende bescherming tegen kou door warme kleding te dragen, zoals wanten en sokken. Vooral mensen met de **Ziekte van Raynaud** merken deze bijwerking doordat ze meer last krijgen van koude vingers en tenen. Neem contact op met uw arts als deze bijwerking te veel last geeft.
- Duizeligheid, vooral bij opstaan uit bed of uit een stoel. Dit gaat in het algemeen over als uw lichaam zich heeft ingesteld op de lagere bloeddruk (binnen enkele dagen tot weken). Als u zich duizelig voelt, sta dan niet te snel op uit bed of van een stoel. U kunt dan het beste even gaan liggen en de benen wat hoger leggen, bijvoorbeeld op een kussen.
- Licht gevoel in het hoofd, lichte sufheid, moeite met inslapen, moeheid en zwakte. Deze bijwerkingen gaan in het algemeen over als uw lichaam zich heeft ingesteld op de lagere bloeddruk (binnen enkele dagen tot weken).
- Maagdarmklachten, zoals misselijkheid, verstopping of diarree. Deze bijwerkingen treden vooral in het begin van de behandeling op. Doordat u het middel met voedsel inneemt, heeft u hier meestal niet zo veel last van. Blijft u er ook na enige dagen last van houden? Neem dan contact op met uw arts.
- Verergering van hartfalen. Als u hartfalen heeft, kunt u beter overstappen op een ander middel. Overleg hierover met uw arts.
- Zelden: impotentie. Dit komt ook door de lagere bloeddruk. Als u last heeft van deze bijwerking, moet u er rekening mee houden dat deze aanhoudt zolang u het middel slikt. Het is raadzaam uw arts om advies te vragen, omdat deze bijwerking voor veel mensen een reden is om te stoppen met dit medicijn. Mogelijk moet de dosering worden aangepast of is een ander middel geschikter voor u.
- Anders dromen. U kunt anders gaan dromen met levendiger dromen, maar ook nachtmerries zijn mogelijk.
- Als u **diabetes** heeft: u merkt minder snel dat u een te laag bloedglucosegehalte heeft. Dit komt doordat propranolol de hartkloppingen tegengaat die ontstaan bij een hypo. U heeft een hypo, maar u merkt het niet goed op. Controleer daarom vaker uw bloedglucosegehalte.
- Als u **astma** of **COPD** heeft: u kunt meer last van benauwdheid krijgen. Als u

dit merkt, neem dan contact op met uw arts.

- Mensen die **contactlenzen** dragen, kunnen door propranolol last krijgen van droge ogen. De contactlenzen kunnen dan eerder irriteren. Houd ze in dat geval minder lang in of gebruik bevochtigende oogdruppels (kunsttranen).

Raadpleeg uw arts als u te veel last heeft van één van de bovengenoemde bijwerkingen, of als u andere bijwerkingen ervaart waar u zich zorgen over maakt.

3. Heeft propranolol een wisselwerking met andere medicijnen?

De medicijnen waarmee de belangrijkste wisselwerkingen optreden, zijn de volgende.

- **Andere hart- en vaatmiddelen.** Het gaat hierbij om middelen die de bloeddruk verlagen. Deze wisselwerking is alleen van belang wanneer u al propranolol gebruikt en u nu voor het eerst een andere bloeddrukverlager gebruikt, of wanneer u al een andere bloeddrukverlager gebruikt en u krijgt nu propranolol. De arts moet hiermee rekening houden bij het bepalen van de dosering, zodat de bloeddruk niet te laag wordt of de hartslag te zeer vertraagd wordt.
- **Ontstekingsremmende pijnstillers.** Veel ontstekingsremmende pijnstillers kunnen de werking van propranolol verminderen. Als u zo'n pijnstiller langer dan twee weken gebruikt, zal uw bloeddruk extra gecontroleerd moeten worden. Neem hiervoor contact op met uw arts.
- **Luchtwegverwijdende middelen** bij benauwdheidsklachten. Deze wisselwerking is van belang als u bepaalde luchtwegverwijdende middelen gebruikt, zoals Ventolin, Salbutamol, Berotec en Bricanyl. Propranolol kan het effect van de luchtwegverwijder verminderen. Als u merkt dat u eerder benauwd bent, neem dan contact op met uw arts. Mogelijk moet uw arts de dosering van de luchtwegverwijder aanpassen.
- **Rizatriptan (Maxalt)** bij migraine. Propranolol zorgt ervoor dat rizatriptan langzamer wordt afgebroken. Hierdoor neemt de concentratie van rizatriptan in het bloed toe. Als u beide middelen gebruikt, zal uw arts de dosering rizatriptan verlagen van 10 mg naar 5 mg.
- Sommige middelen die worden gebruikt bij mannen met een **vergroete prostaat**, namelijk de **alfablokkers** (alfuzosine (Xatral, Urion), doxazosine (Cardura), prazosine, terazosine (Hytrin) en tamsulosine (Omnice)). Deze kunnen in het begin van de behandeling de bloeddruk verlagen en duizeligheid veroorzaken. Door propranolol wordt deze bijwerking versterkt. Deze wisselwerking is alleen van belang wanneer u net met één van deze middelen begint. De arts moet hiermee rekening houden bij het bepalen van de dosering, zodat de bloeddruk niet te laag wordt. U kunt de alfablokker de eerste keren het beste 's avonds innemen, als u al op bed zit, voor het geval u duizelig wordt.
- **Bloedglucoseverlagende middelen**, zoals insuline, metformine en tolbutamide. Deze middelen worden gebruikt om de hoeveelheid glucose in het bloed te verminderen bij mensen met diabetes, oftewel suikerziekte. Een te lage hoeveelheid glucose in het bloed wordt een 'hypo' genoemd. Wanneer u een bètablokker gebruikt, voelt u minder snel dat u een 'hypo' heeft. Dat komt omdat de bètablokker de waarschuwendende signalen, zoals trillen en hartkloppingen, onderdrukt. Andere verschijnselen, zoals zweten, wazig zien en hongergevoel,

verdwijnen niet. Let daarom extra op deze laatste verschijnselen.

4. Als ik propranolol gebruik, mag ik dan...

autorijden?

De eerste dagen dat u propranolol gebruikt, kunt u wat duizelig zijn. Dit komt doordat uw lichaam zich nog moet instellen op de lagere bloeddruk. Na enkele dagen is dat meestal weer over en is autorijden geen probleem.

alcohol drinken?

Alcohol verwijdt de bloedvaten, net als propranolol. U kunt daardoor wat last krijgen van duizeligheid. Probeer het drinken van alcohol eerst met mate uit. U kunt dan zelf inschatten of u hier veel last van krijgt. In het algemeen is enkele keren per week een glas wijn geen probleem.

alles eten?

U mag alles eten.

5. Kan ik propranolol gebruiken als ik zwanger ben, wil worden of borstvoeding geef?

Zwangerschap

Gebruik propranolol **NIET** als u zwanger bent of binnenkort zwanger wilt worden. Over het gebruik van propranolol tijdens de zwangerschap is nog te weinig bekend. In theorie kan propranolol de doorbloeding van de baarmoeder en placenta verminderen en daardoor een zuurstoftekort bij het kind veroorzaken. Raadpleeg daarom uw arts als u zwanger bent of dat binnenkort wilt worden. U zult (tijdelijk) moeten overstappen op een ander middel.

Borstvoeding

Wilt u borstvoeding geven, overleg dan met uw arts. Dit middel komt nauwelijks in de moedermelk terecht. Als u bepaalde voorzorgsmaatregelen neemt, kunt u borstvoeding geven. Overleg hierover met uw arts. Uw arts kan ook controleren of de baby bijwerkingen krijgt, bijvoorbeeld door de hartslag te controleren.

6. Hoe moet ik propranolol gebruiken?

Hoe?

Kijk voor de juiste dosering altijd op het etiket van de apotheek.

Wanneer?

Neem het middel in met wat voedsel. U kunt zo maagklachten voorkomen. Het beste kunt u vaste innametijdstippen kiezen. Dan vergeet u minder snel een dosis. Als u het één keer per dag gebruikt: bij voorkeur bij het ontbijt. Als u het twee keer per dag

gebruikt: bij ontbijt en avondeten. Als u het drie keer per dag gebruikt: bij ontbijt, lunch en avondeten.

Bij plankenkoorts of examenvrees. Neem het middel één tot twee uur voor het examen of optreden in. Het is aan te bevelen om ook de dag ervoor een dosis te gebruiken. U weet dan hoe u op propranolol reageert.

Hoe lang?

- Hoge bloeddruk. Een behandeling voor hoge bloeddruk is meestal langdurig. Als u een jaar lang met dezelfde dosering een goede bloeddruk heeft, kunt u in overleg met uw arts het gebruik geleidelijk afbouwen. Zo kunt u kijken of u het middel nog nodig heeft. Soms blijkt de bloeddruk dan toch weer te stijgen. Dan zult u het middel moeten blijven gebruiken.
- Hartkramp, hartritmestoornissen, verhinderen hartinfarct. Waarschijnlijk moet u propranolol langdurig gebruiken. Uw arts kan dat het beste beoordelen.
- Verhoogde schildklierwerking. Dit middel gaat alleen de verschijnselen van de aandoening tegen en geneest deze niet. U kunt na verloop van tijd minder last hebben van uw schildklier, bijvoorbeeld door een operatie. U heeft propranolol dan niet meer nodig. Bespreek dit met uw arts.
- Migraine. Bij het ouder worden neemt het aantal migraineaanvallen meestal af. U heeft propranolol dan niet meer nodig. Bespreek dit met uw arts.
- Ernstig beven. Waarschijnlijk heeft u propranolol langdurig nodig. Dit komt doordat propranolol alleen de verschijnselen tegengaat, maar niet de oorzaak wegneemt.
- Examenvrees of plankenkoorts. In dit geval moet u propranolol eenmalig gebruiken vlak voor het examen of het optreden.

7. Wat moet ik doen als ik een dosis ben vergeten?

Het is belangrijk propranolol consequent in te nemen. Mocht u toch een dosis vergeten zijn:

- Als u propranolol **één keer per dag** gebruikt: duurt het nog meer dan acht uur voor u de volgende tablet normaal inneemt? Neem de vergeten tablet dan alsnog in. Duurt het nog minder dan acht uur? Sla de vergeten tablet dan over.
- Als u propranolol **twee keer per dag** gebruikt: duurt het nog meer dan vier uur voor u de volgende tablet normaal inneemt? Neem de vergeten tablet dan alsnog in. Duurt het nog minder dan vier uur? Sla de vergeten tablet dan over.
- Als u propranolol **drie keer per dag** gebruikt: duurt het nog meer dan twee uur voor u de volgende dosis normaal inneemt? Neem de vergeten dosis dan alsnog in. Duurt het nog minder dan twee uur? Sla de vergeten dosis dan over.
- Als u propranolol **vier keer per dag** gebruikt: duurt het nog meer dan één uur voor u de volgende dosis normaal inneemt? Neem de vergeten dosis dan alsnog in. Duurt het nog minder dan één uur? Sla de vergeten dosis dan over.

8. Kan ik zomaar met propranolol stoppen?

Als u propranolol chronisch gebruikt, is het niet verstandig in één keer te stoppen. De verandering is voor uw hart dan te snel. Bouw het gebruik geleidelijk af, in overleg met uw arts. Als u geopereerd moet worden, moet u meestal met propranolol stoppen. Overleg met de behandelend arts wat u in dit specifieke geval moet doen.

Laatste herziening: 11-12-2007

Deze tekst is opgesteld door het **Wetenschappelijk Instituut Nederlandse Apothekers (WINAp)**. Deze tekst is gebaseerd op de bijsluiter van het beschreven geneesmiddel en op andere, wetenschappelijke bronnen. De officieel geregistreerde gegevens van propranolol bij het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen vindt u op: www.cbg-meb.nl.